National Library of Israel

אמר עזמות...

אין זה חידוד בעלמא, רבותי, אלא מעשה שחיה ששמעתי בשבוע זה ממקור ראשון.

בחזרה של „עמך" בתל-אביב ישב ביאליק כמומחה מצד „הקהל" וכשפינקל בעל התפקיד של המחותן ר' אשר פיין, בא לבקר בביתו של החייט „שנתעשר", השתדל לחקות את ביאליק בהתוך-הדבור שלו באמרו: „איפה פשפשתם תמונות כאלו? ולמה דוקא מלחמות, קוזאקים וטו-סים?" (הנגינה מלעיל).

המשורר הגדול שלנו ישב והתגלגל מצחוק נגש לפינקל ואמר לו: „אני תיכף הבנתי למי אתה מתכוון בחקוי זה!"

— למי? — שאל המשחק.

— לרב אהרנסון.. ענה ביאליק.

* * *

ורק שלשום נטעתי עם „עמך" ברכבת מחיפה לת"א, אני, בדרך היובל מז"י, הם בחזרתם מה„פרימיירה" המוצלחת (תרתי משמע) בחיפה בטבריה, נהלל וחדרה...

ר' צימרינסקי, הארי שבחבורה, יושב בקרוננו מצד ימין על יד החלון כשעיניו מטייפין, עין אחת אל הירחון הגרמני ה„קוורשניט" אשר בידו ועין שניה אל פילקה „בתו" היושבת למולו... לצדם מנמנם השדכן ועושה „בפיקולצ-יות" בחלום!

על ידי משמאל ליד החלון יושב גנסין, מיסד „התיאטרון בא"י, ומאחורינו — „אוקי-בן-יוקי", הבנימיני ו„אטי-מניה" חיים ביניהם בשלום לא כמו על הבמה...

אגב נסיעתנו נתגלגלה השיחה על חצנת „עמך", והתאונן גנסין על הדור הצעיר שאינו מבין את טפיסי שלום-עליכם, על הבחורים בנהלל שאינם יודעים מה זה „אשר יצר" ועל ילדיו הקטנים שקוראים „מו-טיל" ו„סו-פיל" בהברה הסרדית והנגינה מלרע בהדגשה על ה„טיל וה„פיל"..

והנה בהגיענו לפני תחנת ראס-אל-עין הופיע פקיד הרכבת ודרש ממנו כרטיסים. כשסנה לגנסין, ענה לו לפקיד הערבי:

— „הבימה!" — ללמדך, שיש להם הנחה בתור אגודה שהיא למעלה משלשים נוסעים (והכרטיס הקיבוצי שלהם הוא בידי מנהל העסק).

— „אובירה?" (אופירה) — שואל הפקיד.

— לא, ט ר ג י ד י ה!, עונה המשחק.

— ש—ו—ו—?!..

— „עמך!" — עונה לו השני.

— „יעאני אבו קישקיש!", אמר פקיד הכרטיסים לעצמו והלך לו.

* * *

ולפני רדתי מהרכבת בראס-אל-עין נפרדתי מר' שמעלה סארוסר (מר צמרינסקי) ושאלתי ממנו מפני מה הוא מתחרה ברוטנברג ובנובר-מייסקי?

— במת?, שאל המשחק בתמיה.

— ב„זכיון" החדש של „עמך", במקום הזכיה הגדולה של מאתים אלף — זכינו ל„ז-כיון"!

— לא אני אשם בזה, נסה המשחק להתנצל לפני, כי אם המתרגם י. ד. ברקוביץ...

ועל זה עניתי לו:

— אמנם השם „זכיון" הוא עברי יפה ונכון ויש בו גם משום קימוץ-מלים, אבל עלול הוא להמיט עליכם, חס-ושלום, אסון...

— אסון?!

— כן, אסון! — אמרתי לו — השם „זכיון" מקובל בארצנו ל„קונצסיה", כזכיון של ים המלח וחמי-טבריה, ואם חלילה-וחס יוודע למופתי ולהועד הפועל הערבי (כי הרי אין סודות אצלנו!), על „זכיון" חדש שניתן ל„עמך" ב„ציון" ישלחו מברקי-מחאה לונדון והממשלה תאסר עליכם מיד את החצנה...

* * *

ומכיון שאנו מדברים על נסיעות ברכבת, נזכרתי בנסיעה אחרת לא מחיפה לראס-אל-עין אלא להיפך.

בשבוע העבר, בנסעי לשומרון, נפגשתי בתחנת „ראס-אל-עין" עם אחד מפקידי ה„בנק שלנו" בסניף יפו, שנסע בשליחות עם חברו לבירות.

נגש הפקיד הזה (מדרגה שניה או שלישית בבנק) אל חלון הכרטיסים ודרש מהפקיד לתת לו כרטיס הלוך-ושוב לחיפה במחלקה השנית...

— „ששים תשעה גרוש!" — אמר הפקיד של הרכבת והפקיד של הבנק שלשל לידו את ס"ם הגרושים, טבין ותקילין, שבאו כנראה מקופת הבנק..

מיד אחריו בא תורי לפני החלון:

— יתן לי כרטיס לחיפה הלוך-ושוב...

— „ששים ותשעה גרוש!" — אמר הפקיד הערבי בעברית טובה, ונטל כרטיס ממחלקה שניה לדפקו במכונה.

— „לא, יא סידי!" — אמרתי לו לפקיד — תן לי כרטיס ממדרגה שלישית בן 34 גרוש וחצי...

ובעלותנו אל הרכבת, לפני הפרדנו לקרונות השונים, שאלתי את הפקיד הבנקאי מפני מה לא קנה כרטיס בשלישית לנסע עם כל האנשים ההגונים והשליך ממש דרך חלון-הכרטיסים של הרכבת 34 גרוש וחצי מקופת המוסד כדי לנסע בשניה?

על זה ענני בנמנום ובשפה רפה: „קשה לי לשבת על העצים הקשים"...

ואני חשבתי בלבי: פקיד בינוני זה, שאגב הוא „צבר" מילידי ירושלים עיה"ק וגם „מאכער" גדול אצל המכבים בת"א, לא יוכל מעכשיו לעשות „ספורט" קטן ולהטריח את גופו המלא, בלא עין הרע, לשעה אחת או שתים — מראס-אל-עין לחיפה — על העצים הקשים ומבקש לי ריפודים ומותרות בשניה דוקא — מה יהיה אז כשיגיע פעם להיות מנהל או סגן מנהל בבנק? בכמה תעלה אז נסיעתו לכל ישראל?..

* * *

לא יאומן כי יסופר, אבל דבר אמת לאמיתו — ובדידי אני הוה עובדא.

בשובי בעש"ק העבר מחיפה לז"י עליתי בתחנת „הכרמל" וישבתי, כדרכי, במחלקה הראשונה מ צ ד ש ג י, כלומר בשלישית והנה נתגלה פתאום מחזה מוזר לנגד עיני: ראיתי לפני מה שלא ראתה שפחה לא על הים ולא בר-כבת. שפשפתי את עיני היטב פעמים שלש כדי לראות נכוחה ולהיות לבי סמוך ובטוח שאין דמיון כוזב ממעה אותי חלילה בעצם היום, והנה בינות לבידואים ולערביות השחורות ישבו להם למנוחות על „העצים הקשים", האריות שבחצורת, פקידים עליונים ועידות-שבעירית: ד"ר רופין, וכמובן. ד"ר טהון, ד"ר הרטן וחברו ה„שחור" מקרן היסוד וכיוצא בזה — ממש כאנשים פשוטים ונחותי-דרגא כמוני וכמוכם, חביבי וקלי מידים.

ובהגיע אליהם פקיד-התחנה הושיטו לו שטות גדולה את כרטיסיהם הירוסים והזולים, הוא עשה בהם נקבים נקבים ומפליא לעשות, אני ברכתי בקול רם ברכת „שהחיינו"...

ואולם מיד נגש אלי אחד הנוסעים ממכרי בחיפה, ג"כ מנוסעי-שלישית ולחש לי כי כל האדונים הנכבדים האלה נוסעים בלי כסף על חשבונם הפרטי מחמי-טבריה.

והובדר לי הדבר!..